

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

-

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

-

- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

-

- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

Tuottajavastuun hoitamatta jättäminen poissulkemisperusteeksi

Tuottajavastuun hoitamatta jättäminen tulisi lisätä hankintalakiin ehdokkaiden tai tarjoajien poissulkemisperusteeksi. Tämä tukisi osaltaan esityksessä tavoiteltua ympäristöriskosten ja harmaan talouden torjuntaa sekä ympäristönäkökohtien ja kestävyuden huomioimista julkisissa hankinnoissa.

Nykyisin julkisia hankintoja koskeva hankintalaki ei suoraan edellytä, että julkisen sektorin hankintapäätöksissä huomioitaisiin, onko tarjoava yritys hoitanut tuottajavastuunsa. Kilpailutuksissa tämä antaa vapaamatkustaville yrityksille epäreilun kilpailuedun tuottajavastuunsa hoitaneisiin yrityksiin nähden.

Ongelma on merkittävä, sillä suurten hankintamääriensä vuoksi julkinen sektori vaikuttaa kiertotaloutta tukevien markkinoiden kehitykseen. Vaikka hankintalaki ei suoraan käsittele tuottajavastuuta, se tarjoaa kehyksen tuottajavastuun huomioimiselle, koska myös julkisissa hankinnoissa on huomioitava harmaan talouden torjuminen, ympäristönäkökohdat ja kestävyys. Tuotteen elinkaaren loppupään ympäristövaikutuksia ei voida jättää huomioimatta, kun puhutaan hankinnan ympäristövaikutuksista.

Jätelain mukaan niin yrityksen kuin julkisen hankintayksikön on varmistettava mahdollisuuksien mukaan, että se hankkii vain yritykseltä, joka on hoitanut tuottajavastuunsa. Tehokkaampaa olisi kuitenkin sisällyttää tuottajavastuu tarjouskilpailujen poissulkemisperusteeksi. Hankintayksikkö voi helposti tarkistaa Jätehuoltokompassin tuottajarekisteristä, onko tarjoava yritys hoitanut tuottajavastuunsa.

Holma Maija
Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta